

De medische zorg in zicht

Visie op 2020

Medische zorg

Verdeling referentiegroep SRA-BIZ: **n 1.266**

Verdeling volgens Centraal Bureau voor de Statistiek: **2%**

De druk om te innoveren neemt toe

Zorgondernemers zijn redelijk positief over de financiële vooruitzichten voor het komende jaar. De branche staat aan het begin van een behoorlijke transformatie. Naar verwachting zal de overheid de bekostigingsmogelijkheden verruimen, waardoor er meer innovatie en samenwerkingen mogelijk zijn. Er wordt sterk ingezet op digitalisering. De hoge werkdruk, opvolgingsproblemen en branchevreemde concurrentie zorgen echter voor onzekerheid en kunnen een remmende werking hebben.

Visie op de medische zorg

De medische zorg heeft te maken met een patiënt die mondiger is, hogere eisen stelt als het gaat om snelheid en gemak en steeds meer zelf kan regelen. Er komen nieuwe spelers op de markt die daarop inspelen: ze organiseren op een goede, vaak digitale manier, waarbij gemak een groot pluspunt is. De druk op traditionele zorgpartijen om ook te innoveren, neemt daarmee toe en dit zal de digitalisering in de medische

zorg versnellen. Dat verwacht Winston Texel, Sectorspecialist Medisch en Trendwatcher Zorginnovatie bij ABN AMRO. "Veel organisaties zijn hier echter niet op ingericht en hebben vaak niet de juiste middelen. Zorgondernemers zijn immers lang van zichzelf uitgegaan en moeten steeds meer vanuit de patiënt en de buitenwereld denken. Er is dus een andere mindset nodig. Daar komt bij dat het personeelstekort zorgt voor oplopende kosten en de werkdruk hoog is. Innovaties hebben veel ondernemers daarom voor zich uitgeschoven, maar dat is niet langer houdbaar."

Slimmer werken

"Innoveren betekent ook op een andere manier werken en nieuwe vormen van samenwerken zoeken", vult Marleen Jansen, Sectorspecialist Gezondheidszorg & Innovatie bij de Rabobank, aan. "Zo bezien, kan innovatie juist een antwoord zijn op de groeiende zorgvraag, zonder dat je als zorgverlener zelf omvalt door de werkdruk. Ik verwacht vooral een groei in branche-over-

stijgende samenwerking." Er zijn al goedwerkende voorbeelden, zoals huisartsen die gemeenten uitnodigen voor een WMO-loket (Wet maatschappelijke ondersteuning). Als tijdens een gesprek bij de huisarts bijvoorbeeld blijkt dat iemand slecht slaapt door schulden, dan kun je hem slaappillen voorschrijven. Maar het is beter om hem met de gemeente te laten praten over een oplossing voor de schuldenlast. Volgens Jansen zal dit soort initiatieven steeds vaker worden opgepakt.

Ook Texel ziet slimmer werken en samenwerken, in combinatie met digitalisering, als antwoord op de werkdruk. "De huisarts van de toekomst heeft nog meer patiënten, maar minder personeel. De digitalisering kan immers veel werk overnemen. Patiënten kunnen voor een afspraak bij de huisarts bijvoorbeeld online al veel gegevens zelf invullen of zelf een afspraak maken. Bij de apotheek kun je denken aan een robot die de medicijnen haalt. Hoe meer je innoveert en hoe meer je gebruikmaakt van digitale mogelijkheden,

hoe minder ondersteunende mensen je nodig hebt. Je hebt uiteraard wel behoefte aan ander geschoold personeel, bijvoorbeeld voor de verwerking van data. Dat zou je ook in samenwerkingsverband kunnen regelen. Er ontstaan andere functies, maar als zorgondernemer heb je per saldo uiteindelijk minder personeel nodig bij een veel groter bereik."

Gegevens delen

De IT-bedrijven hebben de zorgsector allang ontdekt. Nederland telt bijvoorbeeld meer dan 325.000 apps op zorg-

Marleen Jansen:

De zorg zal e-health, zoals thuisarts.nl, moeten omarmen, want samen heb je een ijzersterke propositie.

gebied, van wisselende kwaliteit. In veel gevallen zijn zorgondernemers daar echter niet bij betrokken. Er zijn uitzonderingen, zoals thuisarts.nl van het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG) en de Federatie Medisch Specialisten. In het Verenigd Koninkrijk loopt een proef met Babylon Health, consulten op afstand via tekst en video op een app. Dit bedrijf werkt samen met Samsung en wil ook de stap naar Nederland zetten. Jansen: "De zorg zal e-health, zoals thuisarts.nl, moeten omarmen, want samen heb je een ijzersterke propositie. Andersom kun je initiatieven uit de zorg inzetten in andere takken van sport. Denk aan OZOverbindzorg, een

Winston Texel: Meedenken over hoe je de mensen in je organisatie langer en gezonder aan het werk kunt houden; het is hoog tijd dat de zorg ook dit soort zaken oppakt.

initiatief bedoeld om goed te blijven communiceren met kwetsbare ouderen. Dit wordt nu ook gebruikt in de jeugdzorg. Steeds meer initiatieven komen uit de pioniersfase en daar kan 2020 een cruciaal jaar voor worden. Dat moet ook wel als we de zorg en de toegang tot de zorg op peil willen houden."

"Data delen is ook een manier van samenwerken. Deze ontwikkeling komt eveneens vanuit de patiënt die gemak wil", vervolgt Texel. Hoewel de zorgbranche dit onderwerp heeft opgepakt, liggen er enkele forse uitdagingen voor de komende jaren. Jansen: "Als je data wilt gebruiken als ondersteuning voor de dienstverlening in de zorg, dan moeten die gegevens op het juiste moment goed beschikbaar zijn. Maar de systemen sluiten vaak nog niet op elkaar aan. Het is bepaald geen uitzondering dat men in één zorggroep vier of vijf verschillende huisartsinformatiesystemen heeft. Ga maar na hoe het beeld er dan uit ziet als je ook te maken hebt met ziekenhuizen of partijen uit andere branches. Kortom, als je het hebt over het ontsluiten en verbinden van de digitale gegevens in de zorgketen, dan is er nog een lange weg te gaan."

Duurzaam werken

Als het gaat om personeel, heeft ook duurzaamheid de aandacht binnen de branche. Er is een einde gekomen aan de uitstroom uit de zorg en dat is een goed signaal. Maar de druk blijft

hoog en nieuwe mensen komen langzaam, dus moet je zuinig zijn op de mensen die je hebt, vindt Texel. "Gelukkige medewerkers zijn vitaler en presteren beter. Uit onderzoek blijkt dat als je investeert in de vitaliteit en gezondheid van je medewerkers, je productiviteit met 5% toeneemt en je ziekteverzuim met ongeveer 15% daalt. Dat soort investeringen loont. Bovendien geldt: happy people, happy clients."

"Duurzame inzetbaarheid zou onderdeel moeten zijn van een strategisch personeelsbeleid", reageert Jansen. In de eerste lijn voert de praktijkhouder, de huisarts of de manager doorgaans ook het hr-beleid uit. "Ze houden jaarlijkse beoordelingsgesprekken, maar meer strategische personeelszaken, zoals loopbaan- en ontwikkelingsgesprekken of een leeftijdsbewust beleid, komen nog maar weinig aan de orde. Ook in kleinere organisaties is het echter goed om vaker met medewerkers in gesprek te gaan. Meedenken over hoe je de mensen in je organisatie langer en gezonder aan het werk kunt houden; het is hoog tijd dat de zorg ook dit soort zaken oppakt." ●

Verwachtingen, gezondheid en investeringen

Financiële verwachtingen komende 12 maanden

De medische zorg is duidelijk terughoudender in haar financiële verwachtingen dan een jaar geleden. De omzet zal naar schatting met 8% toenemen, ten opzichte van 13% in 2019. De winstgroei komt uit op ruim 5%, versus 13,6% vorig jaar.

Volgens het CBS is de instroom van werknemers in de zorg sinds het laatste kwartaal van 2016 groter dan de uitstroom en het aantal werknemers neemt ook steeds sneller toe. Personeelskosten zijn met afstand de grootste kostenpost in de branche. Zorgondernemers gaan ervan uit dat deze kosten in de komende twaalf maanden met 4,5% zullen toenemen. Tot slot is de bereidheid om te investeren, in tegenstelling tot vorig jaar, relatief groot.

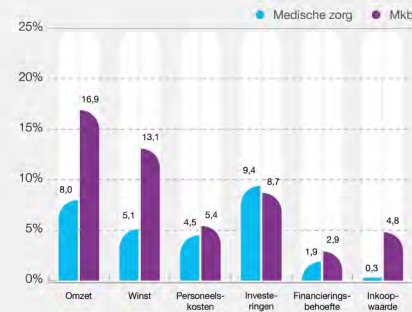
Top 3: kansen in de medische zorg

Zorgondernemers zien voor het komende jaar vooral kansen in de financiële situatie van de eigen onderneming en in samenwerken en netwerken (genoemd door bijna de helft van de respondenten). Technologische ontwikkelingen scoren iets lager (41%). De branche lijkt voldoende vet op de boten te hebben om te investeren in de broodnodige digitalisering (zie ook 'Visie op de medische zorg'), al dan niet in samenwerking met partijen van buiten de branche.

Top 3: bedreigingen in de medische zorg

Er is een einde gekomen aan de uitstroom van personeel uit de zorg. Er komt meer zorgpersoneel bij dan er weggaat. Deze ontwikkeling zien we terug in de belangrijkste bedreigingen: het tekort aan

FINANCIËLE VERWACHTINGEN KOMENDE 12 MAANDEN

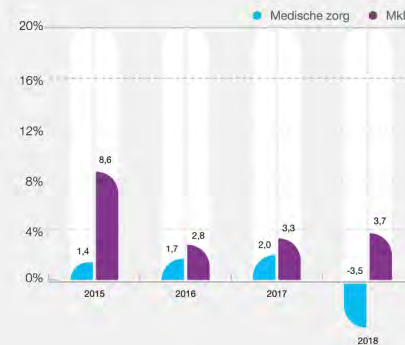

vakkundige medewerkers voert niet langer de lijst aan. Zorgondernemers zien overheidsmaatregelen nu als grootste bedreiging voor de komende twaalf maanden. Denk aan afspraken over bekostiging en het vergoedingensysteem. Daarin is bijvoorbeeld (nog) geen ruimte opgenomen voor innovatie en samenwerking.

Percentage kredietwaardige ondernemingen in de medische zorg (2014-2018)

De financiële positie van bedrijven in de medische zorg is in het afgelopen jaar verder verbeterd. Uit de analyse van SRA-BIZ blijkt dat het percentage ondernemingen dat aan de financiële verplichtingen kan voldoen, is gestegen van 89,7 in 2017 naar 92,4% in 2018. Hiermee presteert de branche beter dan het mkb-gemiddelde, dat aantrok van 80,1% naar 81,7%.

INVESTERINGSSALDO ALS % VAN DE OMZET (2015-2018)

Investeringsaldo als percentage van de omzet (2015-2018)

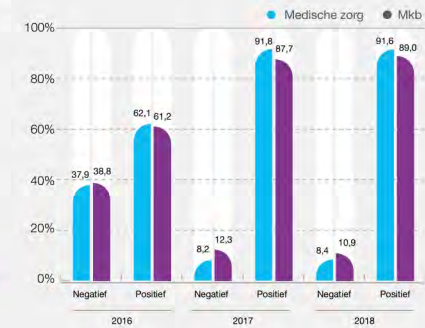
Ten opzichte van de omzet is het investeringsaldo in de medische zorg in 2018 afgenomen van 2% naar -3,5%. Het mkb-cijfer bedroeg 3,7%.

De investeringen groeien in 2020 naar verwachting relatief hard (9,4% ten opzichte van 8,7% voor het mkb). Veel zorgpartijen willen investeren in het toekomstbestendig maken van hun vastgoed, zowel qua grootte als duurzaamheid.

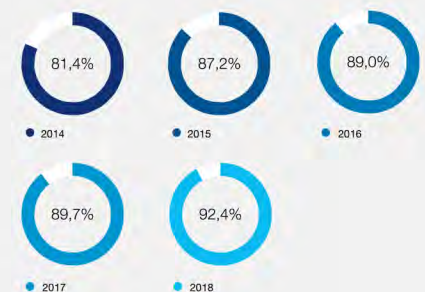
Desinvesterings- en investeringsaldo medische zorg (2016-2018)

Het investeringsaldo (de investeringen in vaste activa minus het desinvesteringenvolume) is in 2018 licht verslechterd. Van de zorgondernemers heeft 91,6% een positief investeringsaldo, tegenover 91,8% een jaar eerder.

DESINVESTERINGS- EN INVESTERINGSSALDO (2016-2018)

KREDIETWAARDIGHEID percentage kredietwaardige ondernemingen (PD-rating < 1% in de medische zorg (2014-2018))

TOP 3: KANSSEN IN DE MEDISCHE ZORG

TOP 3: BEDREIGINGEN IN DE MEDISCHE ZORG

Kpi's medische zorg

De omzet per fte is in de medische zorg de belangrijkste kritische succesfactor: 87,5% van de zorgondernemers geeft aan dit als zwaarwegende KPI te zien. Voor 75% is het totale aantal gewerkte uren de belangrijkste stuurinformatie.

KPI'S MEDISCHE ZORG

